

Innst. S. nr. 129

(2004-2005)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument nr. 8:13 (2004-2005)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Øyvind Vaksdal, Øyvind Korsberg, Per Sandberg og Lodve Solholm om erstatning etter flom

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Følgende forslag fremmes:

"Stortinget ber Regjeringen gjennomgå regelverk og praksis med hensyn til distriktsandel på nytt, for å gjøre dette mer treffsikkert og rettferdig, slik at flomforbygning og opprydding etter flom, dekkes av staten fullt ut. Endringen skal inkludere flomskadene som fant sted sensommeren/høsten 2004."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Grethe G. Fossum, Knut Werner Hansen og Rolf Terje Klungland, fra Høyre, Øyvind Halleraker, Siri A. Meling og Leif Frode Onarheim, fra Fremskrittspartiet, Øyvind Korsberg og Øyvind Vaksdal, fra Sosialistisk Venstreparti, Hallgeir H. Langeland og Jørund Leknes, fra Kristelig Folkeparti, Ingmar Ljones og lederen Bror Yngve Rahm, og fra Senterpartiet, Inger S. Enger, viser til at flere områder i landet de siste åra har vært rammet av flom, som har gjort stor skade. For de lokalsamfunnene som blir rammet vil det være vanskelig, både å sikre seg på forhånd og å rydde opp i etterkant av slike flommer. De flommene som rammet deler av nordvestlandet både i 2003 og 2004 er eksempler på flom som forårsaket skader for betydelige

beløp. I 2003 var skadene for flom beregnet til 112 mill. kroner, og skadene for storm og stormflo beregnet til 150 mill. kroner. Skadene etter flommen i Møre og Romsdal 14. og 15. august 2004 var også svært store. Bare å utbedre skadene på veiene vil koste over 50 mill. kroner.

Komiteen fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gjennomgå regelverk og praksis med hensyn til distriktsandel ved flomforbygning og opprydding etter flom på nytt, for å gjøre dette mer treffsikkert og rettferdig."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, påpeker at det er all grunn til å tro at det vil forekomme nye store flommer også i årene som kommer.

Flertallet registrerer at forskningsrapporter viser at vi kan vente oss klimaendringer med mer nedbør og mer vind i åra som kommer. Med bakgrunn i dette er det grunn til å tro at hyppigheten og størrelsen på flomskade i framtida kan øke.

Flertallet viser til gjeldende praksis der hastetiltak i sin helhet er finansiert av staten, mens det for de resterende skader kreves en distriktsandel på 20 pst. Dette kravet rettes vanligvis mot kommunene, som igjen kan rette det mot grunneiere.

Flertallet merker seg at dette kan utgjøre betydelige beløp, som kan være urimelig høye for små og utsatte områder.

Flertallet viser videre til flommene på Østlandet i 1995 og 1997, der staten dekket 100 pst. av kostnadene. Flertallet har forståelse for at dette kan oppfattes urettferdig for dem som senere har blitt rammet av stor flomskade.

Flertallet mener det er behov for et rettferdig og treffsikkert system, og ber Regjeringen gjennomgå regler og praksis ved distriktsandel på nytt.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til gjeldende praksis hvor staten finansierer fullt ut de krisetiltak som gjennomføres, for å avverge overhengende fare for menneskelig eller skader på større verdier umiddelbart før, under og etter en flom. Når det gjelder permanente sikringstiltak som foretas etter en flom, finansieres dette vanligvis på samme måte som ordinære tiltak ved at staten dekker 80 pst. av kostnadene og at distriktsandelen er 20 pst. Dette kravet rettes vanligvis mot kommunene, som igjen kan rette dette mot grunneiere. Et problem i denne sammenheng kan være at enkelte grunneiere belastes for tiltak mange drar nytte av, uten at disse deltar i finansieringen.

Disse medlemmer viser til at spørsmålet om statens dekning av distriktsandel for permanente sikringstiltak ble behandlet av Stortinget i juni 2004, jf. Dokument nr. 8:34 (2003-2004) og Innst. S. nr. 252 (2003-2004), og at den gjeldende ordning ble opprettholdt ved Stortingets vedtak av 14. juni 2004. Det vises i denne sammenheng til merknaden fra komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, hvor det blant annet ble uttalt at:

"Flertallet vil videre påpeke at kravet om distriktsandel bidrar til å sikre at det er velfunderte behov som ligger til grunn for ønskede tiltak, samt bidrar til lokalt ansvar og eierskap til tiltakene."

Disse medlemmer viser i tillegg til St.meld. nr. 39 (2003-2004) Om Samfunnssikkerhet og sivilt-militært samarbeid, der det skrives følgende:

"Klimaendringer og økt risiko for naturkatastrofer, særlig flom og skred, vil kunne gi utfordringer for den statlige erstatningsordningen ved naturskader. Erstatningsordningen må tilpasses de krav om erstatning som klimaendringene kan forventes å føre med seg. Samtidig må erstatningsordningen utformes innenfor de praktiske og økonomiske rammer som samfunnet ønsker."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet mener at målet må være et nytt regelverk som sikrer 100 pst. statlig finansiering ved flomforbygning og opprydding etter flom.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Flomforbygning og opprydding etter flom, skal dekkes av staten fullt ut. Endringen skal inkludere

flomskadene etter de store flommene som rammet deler av Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag i 2003 og 2004."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti påpeker videre at flommer ofte kommer som en konsekvens av menneskeskapte klimaendringer. Klimaendringene skjer på grunn av utslipp av klimagasser, som særlig verdens rikeste land er ansvarlige for. USA er den nasjonen som står for størst utslipp av klimagasser i verden. Disse medlemmer mener det er nødvendig med større internasjonale reaksjoner overfor USA for å tvinge landet til å legge om sin klimapolitikk.

Disse medlemmer viser til at ordførere i kommuner som er sterkt rammet av flom, har pekt på at NVEs tiltak for forebygging av flom er underfinansiert. Disse medlemmer viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2005, hvor NVEs post for flomsikring økes med 15 mill. kroner.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Flomforbygning og opprydding etter flom, skal dekkes av staten fullt ut. Endringen skal inkludere flomskadene etter de store flommene som rammet deler av Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag i 2003 og 2004.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

Dokument nr. 8:13 (2004-2005) - forslag fra stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Øyvind Vaksdal, Øyvind Korsberg, Per Sandberg og Lodve Solholm om erstatning etter flom - vedlegges protokollen.

II

Stortinget ber Regjeringen gjennomgå regelverk og praksis med hensyn til distriktsandel ved flomforbygning og opprydding etter flom på nytt, for å gjøre dette mer treffsikkert og rettferdig.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 4. mars 2005

Bror Yngve Rahm
leder

Inger S. Enger
ordfører

Vedlegg

Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen, datert 6. desember 2004

Dokument nr. 8:13 (2004-2005). Svar fra Olje- og energiministeren

Jeg viser til oversendelse av dokument 8:13 (2004-2005) hvor stortingsrepresentantene Harald T. Nesvik, Øyvind Vaksdal, Øyvind Korsberg, Per Sandberg og Lodve Solheim fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen gjennomgå regelverk og praksis med hensyn til distriktsandel på nytt, for å gjøre dette mer treffsikkert og rettferdig slik at flomforbygging og opprydding etter flom dekkes av staten fullt ut. Endringen skal inkludere flomskadene som fant sted sensommeren/høsten 2004."

Svar:

Jeg vil vise til at samme spørsmål om statens dekning av distriktsandel for permanente sikringstiltak senest ble behandlet av Stortinget i juni i år, jf. dokument nr. 8:34 (2003-2004) og Innst. S. nr. 252. Den gjeldende ordning ble opprettholdt ved Stortingets vedtak av 14.06.2004.

Stortingsrepresentantene Inger S. Enger og Eli Sollied Øveraas tok igjen opp ordningen ved brev til olje- og energiministeren 18. oktober d.å.

Som jeg redegjorde for i mitt brev til representantene Enger og Øveraas, og som tidligere statsråd Steensnæs redegjorde for i sitt brev av 26.04.04, dekker staten størsteparten av utgiftene i forbindelse med flom. Krisetiltakene som gjennomføres for å avverge overhengende fare for menneskeliv eller skader på større verdier umiddelbart før, under og etter flom finansieres 100 prosent av staten.

Ved en flom vil det ofte avdekkes behov for mer permanente sikringstiltak. Permanente sikringstiltak finansieres vanligvis likt uavhengig om behovet avdekkes som følge av en flom eller ikke. Staten finansierer 80 prosent og distriktet 20 prosent.

Stortinget har samtidig bestemt at NVE kan redusere eller frafalle kravet om distriktsandel i følgende tilfeller:

- For sikringstiltak som reduserer faren for tap av menneskeliv og større materielle verdier, eksempelvis som følge av kvikkleireskred.
- Sikring mot erosjon eller kontroll med masseføringer der tiltakene primært er begrunnet med allmenne hensyn, eksempelvis for å hindre forurensning eller for å bedre forholdene for fisk i vassdraget.

Flommen i Møre og Romsdal 27. september i år førte til skader både i Ørsta og i Sydve i Vanylven kommune. Begge steder har NVE utført krisetiltak i etterkant av flommene, som blir finansiert fullt ut av staten. I Sydve vil NVE også prosjektere permanente sikringstiltak. For det permanente tiltaket vil det på vanlig måte bli krevd dekning av distriktsandel på 20 prosent.

Også i forbindelse med flommen i Møre og Romsdal 14. og 15. august 2003 utførte NVE en rekke krisetiltak i Liadalselva i Ørsta kommune og i Dokkelva i Nesset kommune. Tiltakene ble finansiert fullt ut av staten. I begge elvene har NVE også utført permanente sikringstiltak. Tiltakene finansieres med 80 prosent av staten og 20 prosent av distriktet.

Situasjonen i forbindelse med de meget betydelige skadeflommene på Østlandet i 1995 og 1997 var spesiell ved at Stortinget vedtok at de permanente sikringstiltakene skulle dekkes 100 prosent av staten. Dette ble gjort gjennom ekstraordinære bevilgninger som dekket alle utgiftene ved flommene. Bakgrunnen for dette var behovet for en rask reparasjon av sikringsanleggene for å hindre skade på de verdier anleggene skulle beskytte, og for å unngå skadeutvikling på selve sikringsanleggene. Omfanget av skadene etter disse storflommene var så omfattende at det ikke var mulig å gjennomføre tiltakene innenfor ordinære budsjettmidler.

Hensynet til at lokale interesser skal ta del i prioriteringen av tiltak og til en rimelig ressursbruk til behandling av søknader om tiltak, tilsier at det normale fortsatt bør være at bevilgningen til permanente flom- og erosjonssikringstiltak er belagt med en distriktsandel. Kravet om distriktsandel sikrer at det er velfunderte behov som ligger til grunn for søknader om statlig støtte. Distriktsandelen bidrar dessuten til lokalt ansvar og eierskap til tiltakene.

Bortsett fra at det etter flommer kan avdekkes behov for flere sikringstiltak enn vanlig, og at enkelte sikringstiltak ofte bør gjennomføres raskere, er tiltakene hver for seg ikke forskjellig fra andre tiltak verken når det gjelder planlegging og gjennomføring, utsatte verdier eller prioritering i forhold til nytte og kostnad. Full statlig finansiering av alle tiltak etter store flommer vil være en forskjellsbehandling i forhold til de mange kommuner og grunneiere som har deltatt og deltar i finansiering av andre, ellers like sikringstiltak. I denne forbindelse er det grunn til å peke på at det ofte er lokale flomsituasjoner som normalt avdekker sikringsbehov også i de vanlige sakene, men disse får ofte ikke den samme fokus utad som større flommer.

Det er kommunene som er ansvarlige for arealutnyttelsen. Dersom staten skal dekke kostnadene ved forebygging etter flom fullt ut, kan dette føre til mindre oppmerksomhet på faren ved utbygging i flomutsatte områder. Dette kan på sikt føre til økt skadeomfang ved fremtidige flommer.

Slik jeg ser det sikrer dagens virkemiddelbruk flomrammede områder en betydelig grad av statlig støtte, samtidig som hensynet til en fornuftig ressursbruk og likebehandling ivaretas. Jeg mener derfor at den gjeldende ordning med betalingen av distriktsandel, som Stortinget senest i juni i år har gitt sin tilslutning til, må videreføres.

